

Resource control groepen en peer status

Cursusnaam: Thesis Pedagogische Wetenschappen

Cursuscode: 200600042

Datum: 24-06-2016

Docent: Marjolijn Vermande

Studenten: Marit van Hoek, 5753058

Iris Doldersum, 5756782

Suzan Hereijgers, 5861241

Carin Asatouri, 4018540

Abstract

The main purpose of the present study was to examine if adolescents, who are going through a school transition, can achieve a higher peer status in a more socially accepted way. According to the Resource Control Theory (Hawley, 1999) there are five types of groups that use different strategies to achieve this higher peer status: prosocial controllers, coercive controllers, bi-strategic controllers, non-controllers and typical controllers. By doing a MANOVA and an ANOVA these five groups have been compared in this study on peer status (resource control, perceived popularity, being a leader in a group and peer likeability). The research shows that the bi-strategic controllers score significantly higher on resource control, perceived popularity and being a leader in a group, than the non-controllers and the typical controllers. The prosocial controllers score significantly higher on peer likeability than the bi-strategic controllers and the coercive controllers. This implies that adolescents, who are going through a school transition, can only achieve a higher peer status in a more socially accepted way for the peer status: peer likeability. For the other types of peer status, resource control, perceived popularity and being a leader in a group, the results show that it is not possible to achieve a higher peer status in a more socially accepted way.

Theoretische inleiding

Bij de overgang van het basisonderwijs naar het middelbaar onderwijs komen adolescenten in aanraking met een klas met grotendeels nieuwe leerlingen. Zij ervaren in deze periode een grote druk om zich aan te passen aan een nieuwe leeromgeving (Letrello & Miles, 2003). Onderzoek heeft aangetoond dat bij deze overgang sprake is van een toename in agressie. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat zij minder zeker zijn van hun positie in de nieuwe sociale hiërarchie. Binnen de nieuwe *peer group* wordt het verkrijgen van een hoge *peer status* als een belangrijk doel gezien (Pellegrini & Bartini, 2001; Pellegrini & Long, 2002). Adolescenten met een hoge *peer status* worden door hun *peers* bewonderd, hebben veel sociale controle en hebben de meeste kans om gekozen te worden voor de rol als leider binnen de *peer group*. Het hebben van deze controle en macht over anderen wordt sociale dominantie genoemd (Lease, Musgrove, & Axelrol, 2002). Adolescenten kunnen agressief gedrag gebruiken om een hoge *peer status* te bereiken (Cillessen & Mayeux, 2004). De ontwikkeling van de agressieve adolescenten en de ontwikkeling van hun slachtoffers worden echter wel negatief beïnvloed door agressief gedrag. De agressie kan onder andere lagere schoolresultaten voor de vakken wiskunde en spelling (Farmer et al., 2003), het maken van minder vrienden (Buhs, Ladd, & Herald, 2006) en problemen betreffende het aanpassen aan de omgeving (Card, Stucky, Sawalani, & Little, 2008) als gevolg hebben. Om deze nadelige gevolgen voor de ontwikkeling van adolescenten te voorkomen, is het van belang dat er

onderzocht wordt of de adolescenten ook een hoge *peer status* kunnen verwerven op een meer sociaal geaccepteerde wijze.

Resource Control Theory

Er zijn twee functies van agressie. Proactieve agressie wordt bewust ingezet om een doel te bereiken. Reactieve agressie is een reactie, uit bijvoorbeeld woede op waargenomen bedreigingen of frustraties (Card & Little, 2006). De *resource control theory* (RCT) van Hawley (1999b) is een theorie over het verkrijgen van een hoge *peer status*. Agressief gedrag wordt binnen de RCT gezien als een middel om binnen een *peer group* sociale dominantie te verwerven. Adolescenten kunnen hierdoor gemakkelijker aan gewenste *resources* komen. Er zijn drie soorten *resources*: materiële bronnen (o.a. voedsel), sociale bronnen (o.a. vriendschap) en informatieve bronnen (Hawley, 2006). Het verwerven van deze *resources* wordt *resource control* genoemd. Zoals gezegd kunnen adolescenten hierbij gebruik maken van agressief gedrag. Deze proactieve agressie wordt door Hawley (1999b) 'coërcieve strategieën' genoemd. Hierbij worden de *resources* op een dwingende wijze verkregen, zoals door te pesten, te eisen of te dreigen.

Bij de tweede soort strategieën, de 'prosociale strategieën', gebruiken adolescenten sociaal geaccepteerd gedrag om sociale dominantie te verwerven, zoals ruilstrategieën, vragen op een beleefde manier, samen werken en het bieden van ongevraagde hulp (Hawley, 1999b; 2007).

Er zijn vijf soorten *resource control* groepen volgens Hawley (2003a). Adolescenten worden ingedeeld in een groep gebaseerd op de mate van prosociaal en/of coërcief strategiegebruik. De groep *prosocial controllers* zijn adolescenten die boven het 66ste percentiel scoren op het gebruik van prosociale strategieën en onder het 33ste percentiel op het gebruik van coërcieve strategieën. De *coercive controllers* scoren boven het 66ste percentiel op het gebruik van coërcieve strategieën en onder het 33ste percentiel voor prosociale strategieën. De bi-strategen scoren op het gebruik van beide strategieën boven het 66ste percentiel en de *non-controllers* scoren op het gebruik van beide strategieën onder het 33ste percentiel. Tenslotte vormen de *typical controllers* de restgroep. Zij dienen als een passende vergelijkingsgroep, omdat zij tussen de andere groepen vallen (Hawley, 2003a).

Het doel van het huidige onderzoek was om na te gaan of de *resource control* groepen verschillen in de mate van diverse operationalisaties van *peer status*: *resource control*, *peer likeability*, *perceived popularity* en leiderschap.

Resource control

Prosociaal en coërcief gedrag zijn volgens Hawley (2002) gerelateerd aan effectieve *resource control*. Hawley (2003b) en Olthof, Goossens, Vermande, Aleva en van der Meulen (2011) hebben onderzoek gedaan naar verschillen tussen de vijf

resource control groepen betreft *resource control*. In het onderzoek van Olthof en collega's (2011) is strategiegebruik beoordeeld op zowel peer- als zelfrapportages en *resource control* op peernominaties bij 11 jarigen. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat de bi-strategen significant hoger scoren op *resource control* dan alle andere groepen. Tevens komt hieruit naar voren dat de *coercive controllers* significant hoger scoren dan de *prosocial controllers*, de *typical controllers* en de *non-controllers*. Deze resultaten komen overeen met de resultaten van Hawley (2003b). Uit deze resultaten blijkt dat de bi-strategen significant hoger scoren dan de *prosocial controllers*, de *non controllers* en de *typical controllers*. Echter was dit onderzoek alleen gericht op kleuters. Het onderzoek van Hawley (2003a) deed ook onderzoek naar dit onderwerp met adolescenten in de gemiddelde leeftijd van 14 jaar, maar onderzocht niet de significante verschillen tussen de verschillende *resource control* groepen gebaseerd op *resource control*. Dit onderzoek onderzocht de karakteristieken van adolescenten in verschillende *resource control* groepen. Uit de resultaten van dit onderzoek (Hawley, 2003a) blijkt dat, gebaseerd op zelfrapportages, de bi-strategen het hoogst hebben gescoord op *resource control*. Daarnaast blijkt dat, gebaseerd op peernominaties, zowel de bi-strategen als de *prosocial controllers* het hoogst hebben gescoord op *resource control*.

Peer likeability

Een andere vorm van status is *peer likeability*. Dit is de mate waarin een persoon door anderen wordt waargenomen als aardig. Deze operationalisatie wordt het meest gebruikt. *Peer likeability* verwijst daarnaast ook naar iemand met wie peers een vriendschap zouden willen opbouwen of iemand waarmee zij samen zouden willen werken (van der Linden, Scholte, Cillessen, te Nijenhuis, & Segers, 2010). Het onderzoek van Hawley (2003b) vond dat zowel prosociale- als bi-strategen aardig gevonden worden door hun *peers*. De betrouwbaarheid kan echter in twijfel worden getrokken, omdat de resultaten uitsluitend gebaseerd zijn op zelfrapportages. Hierdoor bestaat de kans dat kinderen sociaal wenselijke antwoorden geven of eventueel niet voldoende in staat zijn om zichzelf in te schatten. Daarnaast wordt de variabele *peer dislikeability* buiten beschouwing gelaten, dit kan een negatief effect hebben op de validiteit van dit onderzoek. Findley en Ojanen (2013) hebben in hun onderzoek, door middel van peernominaties, wel gekeken naar zowel *peer likeability* als *peer dislikeability*. *Peer dislikeability* gaat over het niet aardig vinden van iemand. In het onderzoek werd *peer likeability* en *peer dislikeability* gemeten door het stellen van vragen aan de adolescent, zoals 'Wie vind je het leukst?' en 'Wie vind je het minst leuk?'. Coërcief strategiegebruik is het meest gerelateerd aan *peer dislikeability*, maar prosociaal strategiegebruik lijkt niet gerelateerd te zijn aan *peer dislikeability*. Ondanks dat de bi-strategen ook gebruik maken van coërcief strategiegebruik, verschillen zij echter niet significant wat betreft *peer dislikeability* met de andere *resource control*

groepen. Samenvattend en in overeenstemming met wat Hawley (1999b) suggereert, is uit dit onderzoek gebleken dat het strategiegebruik van adolescenten die uitsluitend prosociale strategieën gebruiken of deze combineren met coërcieve strategieën, het meest gerelateerd is aan *peer likeability*. Coërcief strategiegebruik is niet gerelateerd aan *peer likeability* (Findley & Ojanen, 2013). Het is echter opmerkelijk dat de resultaten van het onderzoek van Closson (2009), die ook door peernominaties zijn verkregen, suggereren dat het gedrag van de bi-strategen het meest wordt geassocieerd met *peer likeability* vergeleken met de andere resource control groepen.

Perceived Popularity

Daarnaast is *perceived popularity* een vorm van *peer status*. Dit wordt gezien als een index om de positie van het kind in de groep te bepalen (Cillessen, Schwartz, & Mayeux, 2011). Door het vragen aan *peers* wie populair is en wie niet, wordt *perceived popularity* meer als een reputatie gezien dan als een persoonlijke voorkeur (Rodkin, Farmer, Pearl, & Acker, 2000). Adolescenten die hoog scoren op *perceived popularity* worden door *peers* gezien als dominant en agressief (Parkhurst & Hopmeyer, 1998; LaFontana & Cillessen, 2002). Uit onderzoek van Hawley (2008) is gebleken dat bi-strategen en *prosocial controllers* niet significant van elkaar verschillen. Zij scoren wel significant hoger dan de *typical controllers*, de *coercive controllers* en de *non-controllers*. Daarentegen laat het onderzoek van Olthof en collega's (2011) zien dat de bi-strategen ook significant hoger scoren dan de *prosocial controllers* en de andere groepen. Tevens scoren de *coercive controllers* in dit onderzoek significant hoger dan de *typical controllers*, de *prosocial controllers* en de *non-controllers*. De *typical controllers* scoren ook significant hoger dan de *prosocial controllers*. De *prosocial controllers* scoren binnen dit onderzoek alleen significant hoger dan de *non-controllers*. Een mogelijk verschil tussen dezen onderzoeken is dat Olthof en collega's (2011) strategiegebruik strenger operationaliseren. Dit wordt bij de onderzoeksvraag en hypothese nader toegelicht.

Leiderschap

Leiderschap is ook een vorm van *peer status*. Judge, Piccolo en Kosalka (2009) hebben in kaart gebracht dat de eigenschappen emotionele stabiliteit, het openstaan voor ervaringen en extravertie gunstig zijn voor leiderschap bij adolescenten. De eigenschappen verwaand, sociaal dominant en manipulerend kunnen een belemmering vormen. In extreme gevallen kunnen de positieve eigenschappen ook negatieve gevolgen hebben en de nadelige eigenschappen kunnen in bepaalde situaties bevorderend uitpakken (Judge et al., 2009). Deze eigenschappen komen redelijk overeen met de eerder genoemde eigenschappen van de beide strategieën van Hawley (2007). Er is nog geen onderzoek gedaan naar leiderschap binnen de RCT.

Onderzoeksvraag en hypothese

Er kunnen echter vraagtekens worden gezet bij de manier waarop Hawley strategiegebruik operationaliseert. Zo maakt Hawley geen onderscheid tussen het gebruik van een strategie en de opbrengst daarvan (Olthof et al., 2011). Hawley gaat uit van de opbrengst van het kind, bijvoorbeeld: "Het kind krijgt wat hij/zij wil door te dreigen." (Hawley, 2003). Olthof en collega's (2011) heeft de nadruk gelegd op het gebruik van de strategie in plaats van de opbrengst: "Het kind probeert te krijgen wat hij/zij wil door te dreigen.". In het huidige onderzoek is hierin ook een onderscheid gemaakt. Ten tweede betreffen de prosociale strategieën van Hawley voornamelijk ruilstrategieën, zoals het beïnvloeden van anderen door iets terug te doen (Hawley, 2003a; Aleva, 2015), terwijl meer abstracte omschrijvingen van sociaal strategiegebruik ook andere sociaal geaccepteerde strategieën omvatten. Uit literatuur over leiderschap blijkt een extra groep van strategieën te bestaan, de *inspiring followers*. Deze groep gebruikt het inspireren van anderen, bijvoorbeeld het enthousiast maken van leeftijdsgenoten voor een bepaald doel, als middel om sociale dominantie te verwerven (Judge et al., 2009). In het huidige onderzoek is de strategie van deze *inspiring followers* toegevoegd aan de prosociale strategieën. Door deze aanpassingen is de volgende onderzoeksvraag actueel geworden: Verschillen de *resource control* groepen qua verschillende operationalisaties van *peer status*? Op basis van de besproken literatuur wordt verwacht dat de bi-strategen significant hoger scoren op *resource control*, leiderschap en *perceived popularity* dan de *typical controllers* en de *non-controllers*. Wat betreft de operationalisatie *peer likeability* wordt verwacht dat de *prosocial controllers* en bi-strategen significant hoger scoren dan de *coercive controllers*, *typical controllers* en *non-controllers*.

Methode

Participanten

Om aan de gewenste data te komen zijn diverse scholen in Nederland benaderd door middel van telefonisch contact. Er is niet geheel sprake van een aselechte steekproef. Nadat de scholen en de leraren binnen de scholen instemden met het onderzoek, zijn alle ouders ingelicht door middel van een brief. In deze brief zijn de doelen en de procedures van dit onderzoek beschreven. Hierna kregen ouders de gelegenheid om te reageren op de brief, als ze niet wilden dat hun kind deel zou nemen aan het onderzoek. Wanneer de ouders geen reactie gaven, betekende het dat ze instemden met het onderzoek. Er is gebruik gemaakt van een internetvragenlijst voor het verzamelen van de data. Deze data zijn verzameld bij 732 brugklassers uit 27 klassen en 27 scholen uit verschillende delen van Nederland ($M_{leeftijd} = 12$ jaar en 5 maanden). Alle adolescenten mochten meedoen van hun ouders en hebben hier zelf ook

mee ingestemd. Door een computerprobleem kon van één klas echter geen peer nominaties worden verzameld. Het aantal participanten was daardoor 698, waarvan 53.3% man en 46.7% vrouw. Van de deelnemers had 87,5% ouders met een Nederlandse achtergrond en 12,5% minimaal één ouder afkomstig uit Turkije, Marokko, Suriname of een ander Europees land op Nederland na. Het computerprogramma haperde in één klas, waardoor van sommige variabelen, namelijk *perceived popularity* en leiderschap, de data ontbraken.

Procedure en meetinstrumenten

Dit onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksassistenten die een protocol hebben gehanteerd tijdens het onderzoek. Aan de adolescenten is verteld dat het onderzoek anoniem is en dat het doel van het onderzoek is om het gedrag van adolescenten in een klas beter te begrijpen zodat de adolescenten met problemen beter geholpen kunnen worden. De vier operationalisaties van *peer status* uit dit onderzoek en het strategiegebruik zijn gemeten door middel van peer nominaties binnen de eigen klas. Dit hield in dat de participanten namen van klasgenoten, ongeacht geslacht, als antwoord konden geven op de vragen. De namen zijn in een random volgorde weergegeven bij ieder item en er was geen limiet voor het aantal namen dat de adolescenten mochten invullen. Tevens konden de adolescenten er ook voor kiezen om niemand te nomineren. Het onderzoek vond plaats in een computerlokaal en duurde één lesuur. Jongens en meisjes zaten om en om naast elkaar. Er wordt verwacht dat de adolescenten dan waarschijnlijk minder geneigd zijn om te communiceren met elkaar over de vragen.

Prosociaal strategiegebruik. Om het prosociaal strategiegebruik te meten zijn dezelfde vijf items gebruikt als door Olthof, Goossens, Vermande, Aleva en Van der Meulen (2011). Een voorbeeld van een item is: "Wie doen heel aardig om te krijgen wat ze zelf willen?". Deze items zijn aangevuld met de volgende drie items voor *inspiring followers*: "Wie proberen anderen ergens enthousiast voor te maken, zodat ze mee willen doen?", "Wie proberen anderen te overtuigen door uit te leggen waarom hun idee een goed idee is?" en "Wie proberen anderen over te halen om iets wel of niet te doen door het geven van adviezen of suggesties?". De ruwe scores (dat wil zeggen het aantal ontvangen nominaties) van deze acht items zijn gecorrigeerd voor klassengrootte. Dit is gedaan door de verkregen nominaties van een adolescent te delen door de participanten uit die klas minus 1, zoals bij Olthof en collega's (2011). Deze 1 staat voor de adolescent zelf, omdat de adolescent zichzelf niet mag noemen. Vervolgens is er een schaalscore berekend door het gemiddelde te berekenen van alle gecorrigeerde items. Zowel de betrouwbaarheid van de drie items gebaseerd op de groep *inspiring followers* (Cronbachs Alfa = .86) als de betrouwbaarheid van de totale acht items (Cronbachs Alfa = .81) wordt als goed geëvalueerd.

Coërcief strategiegebruik. Ook om het coërcief strategiegebruik te meten zijn dezelfde zes items gebruikt als bij Olthof en collega's (2011). Een voorbeeld van een item is: "Wie dwingen anderen om zo hun zin te krijgen?". Het berekenen van de items ging op dezelfde manier als de berekening van de items bij het pro sociaal strategiegebruik. De betrouwbaarheid van deze zes items wordt als goed geëvalueerd (Cronbachs Alfa=.89).

Gebaseerd op het strategiegebruik zijn er vijf *resource control* groepen samengesteld. De criteria waarop de groepen worden ingedeeld, zijn beschreven in de inleiding.

Resource control. Voor *resource control* is dezelfde operationalisatie gehanteerd als Olthof en collega's (2011). *Resource control* is gemeten door de adolescenten zes vragen te stellen over hun klasgenoten. Een van deze vragen is: "Wie hebben meestal de beste plaatsen of de leukste spullen als er wat te doen is in de klas?". De scores van *resource control* zijn weer per vraag omgezet in gecorrigeerde scores door de verkregen nominaties van een adolescent te delen door de participanten uit die klas en hier één vanaf te trekken. Vervolgens is er een schaal score berekend door het gemiddelde te berekenen van alle gecorrigeerde items. Tenslotte is de betrouwbaarheid van de zes items als goed te classificeren (Cronbachs Alfa=.91).

Peer likeability. Voor *peer likeability* is dezelfde operationalisatie gehanteerd als door LaFontana en Cillessen (2002). *Peer likeability* is gemeten door de adolescenten twee vragen te stellen over hun klasgenoten: "Welke leerlingen uit jouw klas vind jij het aardigst?" en "Welke leerlingen uit jouw klas vind jij het onaardigst?". Het totaal ontvangen nominaties voor elke vraag werd gestandaardiseerd per klas. Om de mate van *peer likeability* vast te stellen zijn de z scores van het onaardig gevonden worden, afgetrokken van de z scores van het aardig gevonden worden. Ten slotte zijn deze scores nogmaals gestandaardiseerd per klas.

Perceived popularity. *Perceived popularity* is gemeten door de adolescent de vraag te stellen: "Wie zijn populair in de klas?" en de vraag "Wie zijn juist niet populair in de klas?" (LaFontana & Cillessen, 2002). De nominaties werden gestandaardiseerd per klas. De z score werd uiteindelijk berekend door het gestandaardiseerde aantal nominaties waarin iemand niet als populair gezien werd af te trekken van het gestandaardiseerde aantal nominaties waarin iemand wel als populair werd gezien. Deze scores zijn nog een keer gestandaardiseerd per klas.

Leiderschap. Voor leiderschap is dezelfde operationalisatie gehanteerd als in het onderzoek van Puckett, Aikinsen en Cillessen (2008). Leiderschap is gemeten door de adolescenten de vraag: "Wie zijn de leiders van de klas?" te stellen over andere klasgenoten. Deze ontvangen nominaties zijn gestandaardiseerd per klas.

Resultaten

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is gebruik gemaakt van een MANOVA gevolgd door een ANOVA. Door middel van een MANOVA is gekeken of er een verschil bestaat tussen de vijf *resource control* groepen (*prosocial controllers*, *coercive controllers*, *non-controllers*, *bi-strategen* en *typical controllers*) op de drie afhankelijke variabelen *resource control*, *perceived popularity* en leiderschap. Deze drie variabelen worden ondergebracht in de overkoepelende term dominantie. Er is gekozen voor een MANOVA, omdat deze drie afhankelijke variabelen sterk correleren en wat betreft inhoud erg overeenkomen met elkaar. In dit onderzoek wordt de vuistregel aangehouden dat er bij correlaties boven de .8 sprake is van een te sterke samenhang tussen de variabelen (Field, 2013). Er zijn geen correlaties boven de .80 (zie Tabel 1), dus de drie afhankelijke variabelen hangen niet te sterk samen. Tabel 1 laat verder zien dat de variabelen leiderschap en *perceived popularity* de hoogste correlatie hebben, maar dat de variabele *perceived popularity* ook hoog gecorreleerd is met de variabelen *resource control* en *peer likeability*. *Peer likeability* hangt echter zwak samen met de afhankelijke variabelen *resource control* en leiderschap (zie Tabel 1). Dit betekent dat *peer likeability* wat betreft inhoud het minst overeen komt met de overige afhankelijke variabelen. Om deze reden is het verschil tussen de *resource control* groepen qua *peer likeability* apart getoetst met een ANOVA.

Tabel 1

Pearson Correlaties tussen de Afhankelijke Variabelen

Variabele	Leiderschap	<i>Resource Control</i>	<i>Peer Likeability</i>	<i>Perceived Popularity</i>
Leiderschap	-			
<i>Resource Control</i>	.25**	-		
<i>Peer likeability</i>	.03	.08*	-	
<i>Perceived Popularity</i>	.63**	.31**	.35**	-

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Voorafgaand aan de uitvoering van de MANOVA zijn de afhankelijke variabelen *resource control* en leiderschap wegens een scheve verdeling genormaliseerd via de Rankit methode om te voldoen aan de eis voor variantie-analyse. In de onderstaande resultaten is gebruik gemaakt van genormaliseerde scores. Dit reduceerde de scheefheid voldoende, met uitzondering van de variabele leiderschap in de groep *non-controllers*. Na transformatie was de variabele leiderschap in deze groep nog steeds scheef (skewness=2.17; kurtosis=4.36). Aangezien de grootte van de *non-controllers*

aanzienlijk is ($n=133$) en de F -toets robuust is tegen (ernstige) schending van normaliteit is de kans op fouten in de overschrijdingskans gering (Stevens, 2012). Het is echter wel van belang dat de resultaten van de groep *non-controllers* met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, met name bij resultaten die net wel of net niet significant zijn. In deze MANOVA is gebruik gemaakt van een tweezijdige toetsing.

Dominantie (resource control, perceived popularity, leiderschap)

Uit de multivariate toets is gebleken dat de *resource control* groepen significant verschillen op dominantie (*resource control*, leiderschap en *perceived popularity*); Wilk's Lambda = .83, $F(12, 1678) = 10.45$, $p < .001$, $\eta_p^2 = .06$. De effectgrootte duidt op een middelmatig effect (Field, 2013).

Resource control. Het univariate resultaat op de afhankelijke variabele *resource control* was significant ($F(4,636) = 4.15$; $p = .003$; $\eta_p^2 = .03$). Er is sprake van een klein effect (Field, 2013). Uit de Tukey post-hoc analyse is gebleken dat op *resource control* de bi-strategen zoals verwacht significant hoger hebben gescoord dan de *non-controllers* ($p = .01$) en de *typical controllers* ($p = .01$). De overige groepen verschilden niet significant van elkaar.

Perceived popularity. Het univariate resultaat op de afhankelijke variabele *perceived popularity* was significant ($F(4,636) = 13.54$; $p < .001$; $\eta_p^2 = .09$). Er is sprake van een middelmatig effect (Field, 2013). De Tukey post-hoc analyse heeft aangetoond dat de bi-strategen significant hoger hebben gescoord op *perceived popularity* dan de *typical controllers* ($p < .001$). Tevens hebben de bi-strategen ($p < .001$), de *prosocial controllers* ($p < .001$) en de *coercive controllers* ($p = .001$) significant hoger gescoord op *perceived popularity* dan de *non-controllers*. De overige groepen verschilden niet significant van elkaar.

Leiderschap. Het univariate resultaat op de afhankelijke variabele leiderschap was significant ($F(4,636) = 29.18$; $p < .001$; $\eta_p^2 = .16$). De effectgrootte duidt op een groot effect (Field, 2013). De Tukey post-hoc analyse heeft aangetoond dat de bi-strategen significant hoger hebben gescoord op leiderschap dan de *coercive controllers* ($p = .01$), de *prosocial controllers* ($p < .001$), de *typical controllers* ($p < .001$) en de *non-controllers* ($p < .001$). Daarnaast hebben *coercive controllers* ($p < .001$) en de *prosocial controllers* ($p = .01$) significant hoger gescoord op leiderschap dan de *non-controllers*. De *coercive controllers* hebben significant hoger gescoord op leiderschap dan de *typical controllers* ($p < .01$). De overige groepen verschilden niet significant van elkaar.

Peer likeability

Uit de ANOVA is gebleken dat het resultaat op de afhankelijke variabele *peer likeability* significant was ($F(4,693) = 10.25$; $p < .001$; $\eta_p^2 = .06$). De effectgrootte duidt op een middelmatig effect (Field, 2013). De Tukey post hoc analyse heeft uitgewezen dat de *prosocial controllers* significant hoger hebben gescoord op *peer likeability* dan de

coercive controllers ($p < .001$) en de *bi-strategen* ($p < .001$). Daarnaast hebben de *typical controllers* significant hoger gescoord dan de *bi-strategen* ($p < .01$) en de *coercive controllers* ($p < .01$) op *peer likeability*. De *non-controllers* hebben significant hoger gescoord op *peer likeability* dan de *coercive controllers* ($p < .01$) en de *bi-strategen* ($p < .01$). De overige groepen verschilden niet significant van elkaar.

Tabel 2

Gemiddelde Scores op Resource Control, Perceived Popularity, Peer Likeability en Leiderschap per Resource Control Groep (Standaard Deviaties staan tussen haakjes) en ANOVA Resultaten

Variable	<i>Prosocial Controllers</i>	<i>n</i>	<i>Coercive Controllers</i>	<i>N</i>	<i>Non- controllers</i>	<i>n</i>	<i>Bi- strategen</i>	<i>n</i>	<i>Typical Controllers</i>	<i>n</i>	<i>F(3, 258)</i>	η^2
<i>Resource Control</i>	.13 (.96)	81	-.11 (.93)	76	-.15 (.87)	129	.25 (.99)	135	-.07 (.95)	220	4.15	.03
<i>Perceived Popularity</i>	.19 (.84)	81	.13 (1.05)	76	-.39 (.89)	129	.45 (.97)	135	-.13 (.92)	220	15.58***	.09
<i>Peer Likeability</i>	.37 (.77)	87	-.37 (1.03)	83	.11 (.92)	141	-.27 (1.14)	144	.09 (.89)	243	10.25***	.06
<i>Leiderschap</i>	.09 (.80)	81	.23 (.84)	76	-.24 (.54)	129	.59 (.90)	135	-.15 (.62)	220	29.18***	.16

*** $p < .001$.

Conclusies en discussie

Bij de overgang van de basisschool naar de middelbare school is het verkrijgen van een hoge *peer status* binnen de nieuwe *peer group* een doel van de meeste adolescenten. Het is reeds lang bekend dat adolescenten agressief gedrag kunnen gebruiken om een hoge *peer status* te bereiken (Cillessen & Mayeux, 2004). Om de negatieve gevolgen van het agressieve gedrag te voorkomen, is er in het huidige onderzoek onderzocht of adolescenten een hoge *peer status* kunnen verwerven op een meer sociaal geaccepteerde wijze. Het doel van dit onderzoek was om te onderzoeken of de vijf *resource control* groepen significant verschillen wat betreft de verschillende operationalisaties van *peer status* (*resource control*, *perceived popularity*, *peer likeability* en leiderschap). Op basis van de besproken literatuur zijn de volgende hypothesen opgesteld: De bi-strategen scoren significant hoger op *resource control*, leiderschap en *perceived popularity* dan de *typical controllers* en de *non-controllers*. Wat betreft de operationalisatie *peer likeability* wordt verwacht dat de *prosocial controllers* en bi-strategen significant hoger scoren dan de *coercive controllers*, *typical controllers* en *non-controllers*. Deze hypothesen kunnen niet volledig worden aangenomen, maar ook niet volledig worden verworpen.

Dominantie

De resultaten van de drie operationalisaties *resource control*, *perceived popularity* en leiderschap van de overkoepelende term dominantie, komen geheel overeen met de eerder opgestelde hypothese. Zo scoorden de bi-strategen bij alle drie de operationalisaties significant hoger dan de *non-controllers* en de *typical controllers* wat in overeenstemming is met andere literatuur over de RCT (Olthof et al., 2011; Hawley, 2003a; Hawley, 2003b; Hawley, 2008). Alhoewel er bij leiderschap geen literatuur over de RCT te vinden was, werd er op basis van eigenschappen ook verwacht dat de bi-strategen het hoogst zouden scoren. De overige verschillen tussen de groepen waren echter niet significant. Een paar uitzonderingen hierop waren dat de *coercive*- en de *prosocial controllers* significant hoger scoorden dan de *non-controllers* op de operationalisaties *perceived popularity* en leiderschap. Daarnaast scoorden de bi-strategen ook significant hoger dan de *coercive controllers* en de *prosocial controllers*, en scoorden de *coercive controllers* significant hoger dan de *typical controllers* op de operationalisatie leiderschap.

Peer likeability

De resultaten van de operationalisatie *peer likeability* binnen het huidige onderzoek komen deels overeen met voorgaande onderzoeken. Uit de resultaten van het huidige onderzoek komt naar voren dat de *prosocial controllers*, de *typical controllers* en de *non-controllers* allemaal significant hoger scoorden op de operationalisatie *peer likeability* dan zowel de *coercive controllers* als de bi-strategen. Dit is deels in

overeenstemming met soortgelijke literatuur omdat coercieve strategieën niet gerelateerd zijn aan *peer likeability* (Findley & Ojanen, 2013) en prosociale strategieën wel (Findley & Ojanen, 2013; Hawley, 2003a).

De resultaten van het huidige onderzoek zijn deels in tegenspraak met soortgelijke literatuur, omdat uit de resultaten van deze literatuur bleek dat naast het strategiegebruik van de *prosocial controllers* ook het strategiegebruik van de bi-strategen geassocieerd wordt met *peer likeability* (Findley & Ojanen, 2013, Hawley, 2003a, Closson, 2009). Deze tegenstrijdigheid in resultaten kan verklaard worden doordat het onderzoek van Hawley (2003a) alleen gebaseerd is op zelfrapportages en de variabele *peer dislikeability* buiten beschouwing is gelaten. Daarnaast kan deze tegenstrijdigheid verklaard worden doordat Closson (2009) onderzoek doet naar het gedrag van adolescenten en niet naar de strategie. Tenslotte kan deze tegenstrijdigheid verklaard worden doordat het onderzoek van Findley en Ojanen (2013) de correlatie tussen *peer dislikeability* en *peer likeability* en de *resource control* groepen onderzoeken. In het huidige onderzoek is dit anders gemeten doordat de nominaties van de *peer dislikeability* van de *peer likeability* zijn afgehaald.

Beperkingen en sterke punten

Een vernieuwend element binnen het huidige onderzoek ten opzichte van voorgaand onderzoek is dat er binnen dit onderzoek een andere operationalisatie heeft plaatsgevonden van strategiegebruik. Zo is er onderscheid gemaakt tussen strategiegebruik en de opbrengsten ervan. Daarnaast is sociaal strategiegebruik binnen het huidige onderzoek meer dan alleen het gebruik maken van ruilstrategieën, dit is anders dan bij onder andere Hawley (2003a), welke sociaal strategiegebruik voornamelijk operationaliseert in termen van ruilstrategieën. Daarnaast is de vragenlijst waarvan gebruik is gemaakt binnen het huidige onderzoek afgenomen bij 698 brugklassers uit meerdere scholen in verschillende delen van Nederland. Het aantal vrouwelijke als mannelijke participanten was ongeveer gelijk verdeeld. Dit betekent dat de diversiteit groot is en de resultaten van dit onderzoek gedeeltelijk generaliseerbaar zijn voor de populatie. Tenslotte is een sterk punt binnen het huidige onderzoek dat er voor het eerst onderzoek is gedaan binnen de RCT naar leiderschap en deze variabele de grootste verklaarde variantie bevat. Dit is opmerkelijk omdat de "inspiring followers", welke toegevoegd zijn aan de sociale strategieën, uit de theorie over leiderschap komen.

Er wordt, met het oog op externe validiteit, een kanttekening geplaatst bij de aselectheid van de steekproef. Wanneer een steekproef aselect is wilt dit zeggen dat iedereen binnen de populatie een even grote kans heeft om in de steekproef terecht te komen. In dit onderzoek is dit niet mogelijk omdat er door de peernominaties gebruik gemaakt moet worden van een al bestaande klas. Hierop volgend kan een tweede

kanttekening geplaatst worden, namelijk de onafhankelijkheid van de kinderen in dezelfde klas. Vanwege het feit dat kinderen in eenzelfde klas zitten, in dezelfde school is er sprake van geneste data. Er zou hier overwogen kunnen worden een multilevel analyse uit te voeren, maar aangezien er per klas gestandaardiseerd is en er hier in het verband met het niveau van de bachelorthesis niet verder op in hoeft worden gegaan, wordt deze niet uitgevoerd. Ten slotte is er gebruik gemaakt van *passive informed consent*. Middels een brief zijn de ouders van de participanten ingelicht over de doelen en de procedures van dit onderzoek. Ouders hoefden alleen een reactie op de brief te geven als zij niet wilden dat hun kind mee deed met het onderzoek. Geen reactie betekende dat zij instemden met het onderzoek. Voor vervolg onderzoek is beter om gebruik te maken van *active informed consent*, volgens het UU-beleid.

Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek

Een aanbeveling voor toekomstig onderzoek is om te onderzoeken of het strategiegebruik tussen mannelijke- of vrouwelijke participanten met betrekking op peerstatus verschilt. Hierbij moet ook het interactie-effect meegenomen worden om te kijken of strategiegebruik bij jongens of meisjes anders werkt. Op deze manier wordt de externe validiteit vergroot en de kans dat er goed gegeneraliseerd wordt voor zowel meisjes als jongens groter.

Een andere aanbeveling voor toekomstig onderzoek is het verband van strategiegebruik en de algemene ontwikkeling van adolescenten zelf te onderzoeken. Dit gebaseerd op het gegeven dat agressie negatieve gevolgen heeft op de ontwikkeling van adolescenten (Farmer et al., 2003; Buhs et al., 2006; Card et al., 2008). Op deze manier kan onderzocht worden of bijvoorbeeld het strategiegebruik van bi-strategen minder schadelijk is voor de ontwikkeling van adolescenten zelf dan het strategiegebruik van *coercive controllers*.

Hier op volgend zou een onderzoek kunnen plaatsvinden welke onderzoekt of het strategiegebruik van adolescenten kan worden beïnvloed zodat bijvoorbeeld *coercive controllers* uiteindelijk door een training tot de bi-strategen zouden kunnen behoren. Wanneer uit eerder onderzoek blijkt dat bijvoorbeeld bi-strategen sterker gecorreleerd zijn aan een positieve ontwikkeling dan *coercive controllers* kan dit positieve aanbevelingen opleveren welke een bijdrage kunnen leveren aan de algemene ontwikkeling van adolescenten in deze maatschappij.

Conclusie

Uit de resultaten van het huidige onderzoek blijkt dat adolescenten geen hogere peer status kunnen verwerven op een meer sociaal geaccepteerde manier voor de drie operationalisaties welke vallen onder de overkoepelende naam dominantie. Vanwege het feit dat de bi-strategen het hoogst scoren wordt er gesteld dat voor het behalen van dominantie wel degelijk agressie nodig is. Prosociale strategieën kunnen wel effectief zijn

voor het behalen van een hoge dominantie, maar alleen wanneer deze gecombineerd worden met coercieve strategieën.

Uit de resultaten van het huidige onderzoek blijkt dat adolescenten een hoge *peer status* kunnen verwerven op een meer sociaal geaccepteerde wijze voor één operationalisatie van *peer status*, namelijk *peer likeability*. De adolescenten die uitsluitend prosociale strategieën gebruikten hadden een significant hogere status dan adolescenten die gebruik maakten van coërcieve strategieën. Dit betekent voor de praktijk dat de adolescenten geen agressie hoeven in te zetten voor het behalen van een hoge *peer status* op *peer likeability*, wat resulteert in een meer positieve ontwikkeling.

Literatuurlijst

- Aleva, A. E. (2015). Verklaren en voorspellen van gedrag in peestsituaties. In M. Vermande, M. van der Meulen, & A. Reijntjes (Red.), *Pesten op school: achtergronden en interventies* (pp. 69-70). Amsterdam: Boom Lemma.
- Buhs, E. S., G. W., & Herald, S. L. (2006). Peer exclusion and victimization: Processes that mediate the relation between peer group rejection and children's classroom engagement and achievement? *Journal of Educational Psychology, 98*, 1-13. doi:10.1037/0022-0663.98.1.1
- Card, N. A., & Little, T. D. (2006). Proactive and reactive aggression in childhood and adolescence: A meta-analysis of differential relations with psychosocial adjustment. *International Journal of Behavioral Development, 30*, 466-480. doi:10.1177/0165025406071904
- Card, N. A., Stucky, B. D., Sawalani, G. M., & Little, T. D. (2008). Direct and indirect aggression during childhood and adolescence: A meta-analytic review of gender differences, intercorrelations, and relations to maladjustment. *Child Development, 79*, 1185-1229. doi:10.1111/j.1467-8624.2008.01184.x
- Cillessen, A. H. N., & Mayeux, L. (2004). From censure to reinforcement: Developmental changes in the association between aggression and social status. *Child Development, 75*, 147- 163. doi:10.1111/j.1467-8624.2004.00660.x
- Cillessen, A. H. N., Schwartz, D., & Mayeux, L. (Red.) (2011). *Popularity in the peer system*. New York, NY: Guilford Press.
- Closson, L. M. (2009). Aggressive and prosocial behaviors within early adolescent friendship cliques: What's status got to do with it?. *Merrill-Palmer Quarterly, 55*, 406-435.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using SPSS (4th ed.)*. London: Sage. ISBN: 978-1-44624-918-51
- Farmer, T. W., Estell, D. B., Leung, M. C., Trott, H., Bishop, J., & Cains, B. D. (2003). Rejected bullies or popular leaders? The social relations of aggressive subtypes of rural African-American early adolescent. *Developmental Psychology, 39*, 992-1004. doi:10.1037/0012-1649.39.6.992
- Findley, D., & Ojanen, T. (2013). Adolescent resource control associations with physical and relational aggression, prosocial and withdrawn behaviors, and peer regard. *International Journal of Behavioral Development, 37*, 518-529. doi:10.1177/0165025413503420
- Hawley, P. H. (1999a). Strategies of play and winning the game: A reply to Vaughn. *Merrill-Palmer Quarterly, 45*, 363-369.

- Hawley, P. H. (1999b). The ontogenesis of social dominance: A strategy-based evolutionary perspective. *Developmental Review, 19*, 97-132.
doi:10.1006/drev.1998.0470
- Hawley, H. P. (2002). Social dominance and prosocial and coercive strategies of resource control in preschoolers. *International Journal of Behavioral Development, 26*, 167-176. doi:1080/01650250042000726
- Hawley, H. P. (2003a). Prosocial and coercive configurations of resource control in early adolescence: A case for the well-adapted machiavellian. *Merrill-Palmer Quarterly, 49*, 279-309. doi:10.1353/mpq.2003.0013
- Hawley, H. P. (2003b). Strategies of control, aggression, and morality in preschoolers: An evolutionary perspective. *Experimental Child Psychology, 85*, 213-235.
doi:10.1016/S0022-0965(03)00073-0
- Hawley, H. P. (2006). *Resource control strategies inventory-revised. Unpublished questionnaire.* University of Kansas, Lawrence, KS.
- Hawley, P. H. (2007). Social dominance in childhood and adolescence: Why social competence and aggression may go hand in hand. In P. H. Hawley, T. D. Little, & P. C. Rodkin (Red.) *Aggression and adaptation: The bright side to bad behavior* (pp. 1-30). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Card, N. A. (2008). The myth of the alpha male: A new look at dominance-related beliefs and behaviors among adolescent males and females. *International Journal of Behavior Development, 32*, 76-88.
doi:10.1177/0165025407084054
- Judge, T. A., Piccolo, R. F., & Kosalka, T. (2009). The bright and dark sides of leader traits: A review and theoretical extension of the leader trait paradigm. *The Leadership Quarterly, 20*, 855-875. doi:10.1016/j.leaqua.2009.09.004
- LaFontana, K. M., & Cillessen, A. H. N. (2002). Children's perceptions of popular and unpopular peers: A multimethod assessment. *Developmental Psychology, 38*, 635-647. doi:10.1037/0012-1649.38.5.635
- Lease, A. M., Musgrove, K. T., & Axelrod, J. L. (2002). Dimensions of social status in preadolescent peer groups: Likability, perceived popularity, and social dominance. *Social Development, 11*, 508-533. doi:10.1111/1467-9507.00213
- Letrello, T. M., & Miles, D. D. (2003). The transition from middle school to high school: Students with and without learning disabilities share their perceptions. *The Clearing House, 76*, 212-214.
- Linden, D. van der, Scholte, R. H., Cillessen, A. H., Nijenhuis, J. te, & Segers, E. (2010). Classroom ratings of likeability and popularity are related to the Big Five and the general factor of personality. *Journal of Research in Personality, 44*, 669-672.
doi:10.1016/j.jrp.2010.08.007

- Olthof, T., Goossens, F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & Meulen, M. van der. (2011). Bullying as a strategic behavior: Relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology, 49*, 339-359. doi:10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Parkhurst, J. T., & Hopmeyer, A. (1998). Sociometric popularity and peer perceived popularity two distinct dimensions of peer status. *The Journal of Early Adolescence, 18*, 125-144. doi:10.1177/0272431698018002001
- Pellegrini, A. D., & Bartini, M. (2001). Dominance in early adolescent boys: Affiliative and aggressive dimensions and possible functions. *Merrill-Palmer Quarterly, 47*, 142-163. doi:10.1353/mpq.2001.0004
- Pellegrini, A. D., & Long, J. D. (2002). A longitudinal study of bullying, dominance, and victimization during the transition from primary school through secondary school. *British Journal of Developmental Psychology, 20*, 259-280. doi:10.1348/026151002166442
- Puckett, M. B., Aikins, J. W., & Cillessen, A. H. (2008). Moderators of the association between relational aggression and perceived popularity. *Aggressive Behavior, 34*, 563-576. doi:10.1002/ab.20280
- Rodkin, P. C., Farmer, T. W., Pearl, R., & Acker, R. van. (2000). Heterogeneity of popular boys: Antisocial and prosocial configurations. *Developmental Psychology, 36*, 14-24. doi:10.1037/0012-1649.36.1.14
- Stevens, J. P. (2012). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. New York, Verenigde Staten: Routledge.